



DV-19080002040301 Seat No. _____

M. Com. (Sem. IV) Examination

April - 2022

Advanced Cost & Management Accounting

Time : 2½ Hours]

[Total Marks : 70

- સૂચના : (1) જમણી બાજુના અંક ગુણ દર્શાવે છે.
(2) બધા પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.
(3) જરૂરી ગણતરી જવાબના ભાગરૂપે દર્શાવવી.

1 પલક લિમિટેડ માર્ચ, 2022ની નીચેની વિગત આપે છે : 20

વિગત	અંદાજિત (રૂ.)	ખરેખર (રૂ.)
માલસામાન	8,00,000	10,20,000
મજૂરી	5,00,000	6,50,000
રીપેર (રૂ. 2,00,000 સ્થિર)	4,00,000	4,40,000
સુપરવિજન (ચલિત)	1,50,000	1,90,000
કારખાના ભાડું (સ્થિર)	1,00,000	1,00,000
ઘસારો (સ્થિર)	2,00,000	2,00,000
ટૂલ્સ (ચલિત)	50,000	60,000
પાવર (ચલિત)	3,00,000	3,60,000
વહીવટી ખર્ચ (સ્થિર)	5,00,000	5,30,000

વિભાગમાં 50 મશીનો છે. માર્ચ 2022 દરમિયાન અંદાજિત અને ખરેખર ઉત્પાદન 20,000 અને 25,000 એકમોનું અનુક્રમે કરેલ છે.

જો કંપની વિભાગ બંધ કરે તો તેને બહારથી સેવા લેવી પડે જેમાં એક યુનિટ દીઠ રૂ. 150 ચૂકવવા પડે તેમ છે.

ઉપરોક્ત માહિતી પરથી પડતર કેન્દ્ર, નફા કેન્દ્ર અને જવાબદારી કેન્દ્રનો રિપોર્ટ બનાવો.

અથવા

1 રોકાણ કેન્દ્રને લગતી ખૂટતી માહિતી શોધો તથા રોકાણ કેન્દ્રના મેનેજરને 20
સમજાવો બાકી રહેલ આવક અને રોકાણ પર વળતરમાં તફાવત કેમ હોય છે ?

વિગત	એકમ માટે (રૂ.)	વિભાગ X (રૂ.)	વિભાગ Y (રૂ.)	વિભાગ Z (રૂ.)
સંચાલકીય નફો	2,10,000	40,000	90,000	1,60,000
મૂડી	20,85,000	4,00,000	6,25,000	8,50,000
અપેક્ષિત વળતર				
10% મૂડી પર	2,08,500	40,000	62,500	85,000
બાકી રહેલ આવક	(?)	(?)	(?)	(?)
રોકાણ પર વળતરનો દર	(?)	(?)	(?)	(?)

2 નીચેની માહિતી પ્રક્રિયા-III ની લગતી છે :

20

- (1) શરૂનો સ્ટોક પ્રક્રિયા-IIIમાં 1,600 એકમો, રૂ. 20,600.
- (2) પ્રક્રિયા-IIમાંથી આગળ લાવ્યા 42,400 એકમો, રૂ. 3,29,200.
- (3) પ્રક્રિયા-IVમાં ટ્રાન્સફર કરેલ 38,400 એકમો
- (4) આખર સ્ટોક પ્રક્રિયા-IIIમાં 4,000 એકમો
- (5) ભંગારના એકમો 1,600 એકમો
- (6) પ્રક્રિયા-IIIમાં દાખલ કરેલ માલસામાન રૂ. 1,58,080.
- (7) પ્રત્યક્ષ મજૂરી રૂ. 78,080.
- (8) ઉત્પાદન ખર્ચ રૂ. 39,040.

પૂર્ણતાની કક્ષા :

વિગત	શરૂનો સ્ટોક	આખરનો સ્ટોક	ભંગાર
માલસામાન	80%	70%	100%
મજૂરી	60%	50%	70%
પરોક્ષ ખર્ચ	60%	50%	70%

ઉત્પાદનના 5% સામાન્ય બગાડ ગણવાનો છે. બગાડની વેચાણ કિંમત એકમદીઠ રૂ. 3 છે. સ્ટોકમાં FIFO પદ્ધતિ ઉપયોગ થાય છે.

તૈયાર કરવાનું છે :

- (1) પૂર્ણ એકમ દર્શાવતું પત્રક
- (2) એકમદીઠ પડતર દર્શાવતું પત્રક
- (3) ખર્ચની ફાળવણી દર્શાવતું પત્રક
- (4) પ્રક્રિયા-III નું ખાતું.

અથવા

2 નીચેના માહિતી પરથી નીચેના પત્રક બનાવો :

20

- (1) પૂર્ણ એકમ દર્શાવતું પત્રક
- (2) એકમદીઠ પડતર દર્શાવતું પત્રક
- (3) ખર્ચની ફાળવણી દર્શાવતું પત્રક
- (4) પ્રક્રિયા-A નું ખાતું.

(i) શરૂઆતનો અર્થ તૈયાર માલ 2,000 એકમો પૂર્ણતાની કક્ષા અને કુલ પડતર :

100% માલસામાન રૂ. 7,500

60% મજૂરી રૂ. 3,000

60% પરોક્ષ ખર્ચ રૂ. 1,500

(ii) દાખલ કરેલ એકમો 8,000

(iii) પછીની પ્રક્રિયા ખાતે લઈ ગયા એકમો 8,000.

(iv) આખરનો સ્ટોક - 2000 એકમો. પૂર્ણતાની કક્ષા :

100% માલસામાન

50% મજૂરી

50% પરોક્ષ ખર્ચ

(v) વર્ષ દરમિયાનની પડતર :

રૂ.

માલસામાન 1,00,000

મજૂરી 78,000

પરોક્ષ ખર્ચ 39,000

3 આલ્ફા લિ.ને સ્પેસિયલ પ્રકારના મશીન સ્કૂની 2,00,000 નંગ માટેની ઈક્વાયરી 15

મળેલ છે. કંપનીના યુનિટ 3માં સ્કૂના ઉત્પાદનની ક્ષમતા છે, પરંતુ જો આ જોબ હાથ ધરવામાં આવે તો વધારાનું કાચમી મૂડીમાં રૂ. 60,000 અને વેચાણના 25% જેટલું કાર્યકારી મૂડીમાં રોકાણની જરૂર પડશે. અંદાજિત પડતર નીચે પ્રમાણે છે :

કાચો માલસામાન 10,000 કિલો રૂ. 4.80 કિલો દીઠ

પ્રત્યક્ષ કામદાર કલાકો 18,000 કામદાર કલાકો જેમાંથી 2,000

ઓવર ટાઈમ કલાકો ડબલ દરે ચૂકવાપાત્ર

મજૂરી દર રૂ. 1 કલાક દીઠ

કારખાના ખર્ચ રૂ. 1 પ્રત્યક્ષ મજૂરી કલાક દીઠ

વેચાણ અને વિતરણ ખર્ચ .. રૂ. 23,000

કામગીરીના અંતે રૂ. 4,000નો માલસામાનનો ભંગારના રૂપમાં મળવાનો

અંદાજ છે. ગ્રાહકને આપવાની કિંમતના પત્રક તૈયાર કરો :

(1) કંપનીનું અપેક્ષિત વળતર - રોકાયેલી મૂડીના 25%.

(2) કંપની રૂપાંતરિત પડતરના 40% નફો કમાવા માંગે છે.

(3) કંપની વેચાણના 20% નફો કમાવા માંગે છે.

અથવા

- 3 ગીગા લિ. તા. 31 માર્ચ, 2022ના પૂરા થતાં વર્ષનું બજેટ બનાવવા માટે તા. 31 માર્ચ, 2021ના પૂરા થતા વર્ષ માટે નીચેના અંદાજિત કામગીરીના પરિણામો સૂચવેલ છે : 15

- (1) તા. 31-3-2021ના પૂરા થતા વર્ષની માહિતી :
- માલસામાન રૂ. 16 એકમદીઠ
મજૂરી રૂ. 40 એકમદીઠ
ચલિત ખર્ચ રૂ. 12 એકમદીઠ
વેચાણ કિંમત રૂ. 125 એકમદીઠ
સ્થિર ખર્ચ રૂ. 6,75,000 વાર્ષિક
વેચાણ..... રૂ. 25,00,000 વાર્ષિક
- (2) તા. 31-3-2022ના વર્ષના અંતે માલસામાન અને ચલિત ખર્ચમાં 10% અને 5% નો અનુક્રમે વધારો અપેક્ષિત છે. પુનઃ રચનાના કારણે મજૂરીની કાર્યક્ષમતામાં 12% નો વધારો થયેલ છે પરંતુ મજૂરીના દરમાં 5% વધારો અપેક્ષિત છે. સ્થિર ખર્ચ પર રૂ. 1,25,000 થી વધશે.
- (3) ટેકનિકલ ડાઈરેક્ટરે 2020-21માં જેટલા ઉત્પાદનના એકમો થયેલ તે જ ઉત્પાદન 2021-22માં સૂચવેલ છે અને તે જ નફો જાળવી રાખવા માટે વેચાણ કિંમતમાં યોગ્ય વધારો કરવાનું સૂચવેલ છે.
- (4) માર્કેટિંગ ડાઈરેક્ટર સૂચવે છે કે બજાર વેચાણ કિંમતમાં કોઈ પણ વધારો સમાવી શકશે નહીં. બીજી તરફ તેને જાહેરાત ખર્ચ અને તેના પ્રમાણમાં વેચાણમાં નીચે પ્રમાણે વધારો સૂચવેલ છે :

જાહેરાત ખર્ચ (રૂ.)	80,000	1,94,000	3,20,000	4,60,000
વેચાણના વધારાના એકમો	2,000	4,000	6,000	8,000

ગણતરી કરો :

- (1) 2020-21ના વર્ષની આવકનું પત્રક
- (2) ટેકનિકલ ડાઈરેક્ટર પ્રમાણે કિંમત અને નફો
- (3) માર્કેટિંગ ડાઈરેક્ટર પ્રમાણે જાહેરાતની અસર અને નફો
- (4) બજેટના વર્ષનું નફાનું પત્રક

- 4 ટૂંકનોંધ લખો : (કોઈ પણ ત્રણ) 15

- (1) ઉત્પાદકતા હિસાબી પદ્ધતિનું મહત્ત્વ
- (2) પડતર સંચાલનના ચાર આધાર સ્તંભો
- (3) ઉત્પાદકતા અને મૂલ્યવૃદ્ધિનો ખ્યાલ
- (4) સંચાલકીય ઓડિટનું કાર્યક્ષેત્ર અને મહત્ત્વ
- (5) પડતર સંચાલનના હેતુઓ.

ENGLISH VERSION

Instructions :

- (1) All question are compulsory.
- (2) Figures to the right side indicate marks.
- (3) Working note is a part of your answer.

1 Palak Ltd. provides the data for March 2022 :

20

Particulars	Budgeted (Rs.)	Actual (Rs.)
Material	8,00,000	10,20,000
Labour	5,00,000	6,50,000
Repairs (Rs. 2,00,000 fixed)	4,00,000	4,40,000
Supervision (variable)	1,50,000	1,90,000
Factory rent (fixed)	1,00,000	1,00,000
Depreciation (fixed)	2,00,000	2,00,000
Tools (variables)	50,000	60,000
Power (variables)	3,00,000	3,60,000
Administration (fixed)	5,00,000	5,30,000

The department has 50 identical machines. During March-2022 the budgeted and actual production of the department are 20,000 and 25,000 units respectively. If the department was closed and the machine production service hired the cost will Rs. 150 per unit.

Prepare report of cost centre, profit centre and responsibility centre from the above data.

OR

1 Find out the missing figures for investment centers. Explain why there is a difference between residual income and return on investments to the manager of investment centers :

20

Particulars	For Unit (Rs.)	Department X (Rs.)	Department Y (Rs.)	Department Z (Rs.)
Operating profit	2,10,000	40,000	90,000	1,60,000
Capital	20,85,000	4,00,000	6,25,000	8,50,000
Expect return 10% on capital	2,08,500	40,000	62,500	85,000
Residual income	(?)	(?)	(?)	(?)
Return on investment	(?)	(?)	(?)	(?)

2 Following information is available regarding process-III : 20

- (1) Opening stock of process-III 1,600 units at Rs. 20,600.
- (2) Transfer from process-II 42,400 units at Rs. 3,29,200.
- (3) Transfer to process-IV 38,400 units.
- (4) Closing stock of process-III 4,000 units.
- (5) Units scrapped : 1,600 units.
- (6) Direct material added in process-III Rs. 1,58,080.
- (7) Direct wages Rs. 78,080.
- (8) Production overhead Rs. 39,040.

Degree of completion :

Particulars	Opening stock	Closing stock	Scrap
Material	80%	70%	100%
Labour	60%	50%	70%
Overhead	60%	50%	70%

The normal loss in the process was 5% of production and scrap was sold at Rs. 3 per unit. FIFO method of inventory is used.

Prepare :

- (1) Statement of equivalent production.
- (2) Statement showing cost for each element.
- (3) Statement of apportionment of cost.
- (4) Process - III Account.

OR

2 From the following information, Prepare : 20

- (1) Statement of equivalent production.
- (2) Statement showing cost for each element.
- (3) Statement of apportionment of cost.
- (4) Process cost account for process A.
 - (i) Opening WIP stage of completion 2,000 units and the total cost are :
 - 100% materials cost Rs. 7,500
 - 60% labour cost Rs. 3,000
 - 60% overheads cost Rs. 1,500
 - (ii) Units introduced 8000
 - (iii) Transfer to next process 8000 units.

(iv) Closing Stock-2000 units.

Stage of completion :

100% materials

50% labour

50% overheads

(v) Cost incurred during the period :

Rs.

Material..... 1,00,000

Labour 78,000

Production overhead 39,000

3 Alpha Ltd. have received an enquiry for the supply of a 2,00,000 numbers of special type of machine screws. Capacity exists for manufacture of the screws in the company's Unit No. 3, but a fixed investment of Rs. 60,000 and working capital to the extent of 25% of sales value will be required if the job is undertaken. The costs are estimated as follows : **15**

Raw-material 10,000 kgs at Rs. 4.80 Per kg

Direct labour hours 18,000 labour hours of which 2,000 would be overtime hours payable at double rate

Labour rateRs. 1 per hour

Factory overheadRs. 1 per direct labour hour

Selling & distribution costs ...Rs. 23,000

Material recovered as scrap at the end of operation is estimated at Rs. 4,000.

Prepare a statement indicating the price to be quoted to the customer if

- (1) The company expects a net return of 25% on capital employed.
- (2) The company wants to have a profit 40% on conversion cost.
- (3) The company wants to earn a profit of 20% on sales.

OR

3 Giga Ltd. has proposed the following estimates of working result for the year ending 31st March 2021, for the purpose of preparing the budget of the year ending 31st March 2022. **15**

- (1) Details for the year ending 31-3-2021.
 Direct material..... Rs. 16 per unit
 Direct wages Rs. 40 per unit
 Variable overhead..... Rs. 12 per unit
 Selling price..... Rs. 125 per unit
 Fixed cost Rs. 6,75,000 per annum
 Sales Rs. 25,00,000 per annum
- (2) During the year ending 31-3-2022 it is estimated that material price and variable overhead will go up by 10% and 5% respectively. As a result of reorganization overall labour efficiency will increase by 12% but the wage rate will go by 5%. Fixed cost also increased by Rs. 1,25,000.
- (3) The technical director states that the same level of output as obtained in 2020-21 should be maintained in 2021-22 also and efforts should be made to maintain the same level of profit by suitable increasing the selling price.
- (4) The marketing director states that the market will not absorb any increase in the selling price. On the other hand he proposed for advertisement expenses and in that proportion will increase sales is as under :

Advertisement expenses (Rs.)	80,000	1,94,000	3,20,000	4,60,000
Additional units of sales	2,000	4,000	6,000	8,000

Calculate :

- (1) Present income statement for the year 2020-21.
- (2) Price and profit as per technical director.
- (3) Impact of advertisement and profit as per marketing director.
- (4) Profitability statement for budgeted year.

4 Write short notes : (any three)

15

- (1) Importance of productivity Accounting method.
- (2) Four pillars of cost management.
- (3) Productivity and value added concept.
- (4) Functions and importance of management audit.
- (5) Objectives of cost management.